

VPRAŠANJE OB IZIDU TOPORIŠČA — eksperiment v knjigi in tudi v šoli? Naše reformirano šolstvo je navajeno marsičesa. Utrdil se je zlasti občutek neprestane neurejenosti, negotovosti in nespodbudnosti. Nimam namena pisati o vseh mogočih oblikah tega kaotičnega stanja v splošnem in posebnem smislu, rad bi le na preprostem primeru, kot je pouk materinščine na drugi stopnji, pokazal, kako brezglavo, kako neznanstveno, kako enostransko in papirnato so se lotili — kdo ve kdo — velikih reformatorskih načrtov.

Ta primer predstavljamo zato, ker se je po izidu Toporišičevega Slovenskega jezika tudi vprašanje pouka materinščine nekoliko zaostriilo pa tako tudi očitneje pokazalo na praznine v tem prostoru. Toporišičevo knjigo je republiški sekretariat za šolstvo potrdil kot učbenik, vendar brez specifikacije, toda zavod za šolstvo SRS je v neposredni pobudi za uvedbo tega učbenika v šole prisodil knjigo šolam srednje stopnje, zlasti gimnaziji — osnovna šola ima že svoje metodične jezikovne vadnice. Ker je slovnica izšla z večmesečno zamudo in so, razumljivo, predavatelji tekočega šolskega leta že začeli svoj jezikovni pouk po obveznem načrtu, so bili spričo omenjene akcije zavoda za šolstvo postavljeni pred dejstvo, da nenačrtani pobudi na ljubo presedlajo na novo slovnico ne glede na to, ali se strinjajo s takim postopkom, ne glede na to, ali se strinjajo z jezikoslovnimi novostmi novega jezikoslovca. Pri tem pa ne zanamirimo dejstva, da je izšel samo prvi del od štirih in da predavatelji ne morejo spoznati celote. Ob taki ugotovitvi je več kot tvegano, zlasti pa nestrokovno, začenjati s takim jezikovnim pomagalom. Mislim, da predavatelji upravičeno lahko zahtevajo celotno slovnico gradivo, preden se odločijo zanj. Osnovna napaka v postopku je ta, da Toporišič ni izdal svoje obče slovnice, to pa bi kasneje priredil metodičnim potrebam različnih stopenj. S tem pa seveda Toporišičeve slovnice ne postavljam pod strokovni vprašaj. Knjiga je precej novatorska, zato že vnaprej razburljiva, prinaša pa mnoge osvežitve. Bolj kot strokovna stran Toporišičeve slovnice me v tem trenutku zanima načelno vprašanje: kdo je pristojen za merila v jeziku in s tem pri jezikovnem pouku na srednji stopnji, a seveda tudi na vseh drugih. To vprašanje se mi zdi umestno spričo splošne notranje in zunanje anarhičnosti ali brezglavosti na naših šolah. Doslej smo na šolah druge stopnje uporabljali slovnico treh avtorjev (Bajec, Kolarič, Rupel), a je bila brez statusa učbenika, potem še SP 62 z bolj ali manj upoštevanim spremnim dopisom SAZU, naj se v nekaterih poglavjih držimo starega SP (1950), zdaj pa smo dobili še četrto knjigo, eksperimentalno četrtno Toporišičeve slovnice, ki pa je uradno priznan učbenik brez stopenjske oznake, čeprav bi ob metodični zasnovi knjige to pričakovali. Ob taki improvizaciji na takem nivoju se pač ne smemo čuditi neresnosti, s katero slavisti jemljejo novo knjigo v roko (izjeme seveda potrjujejo navedek). Kajti: tudi ko bodo izšli vsi deli Toporišičeve slovnice, bo še vedno ostalo vprašanje, ali je za predavatelje to zakon.

pk

ANTIKRONIKA. Nezdovoljivo: Književne novine so v številki 270 s kratko glosno odgovorile na javno vprašanje uredništva Sodobnosti glede dezinformacije Daneta Zajca o slovenski revialni situaciji. Objavljamo zadnji odstavek odgovora: »Redakcija Sodobnosti, verovatno, nema nameru da Danetu Zajcu, jednom od najistaknutijih i najboljih savremenih slovenačkih i jugoslovenskih